

DECIZIE

28 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadi
Iuliana Oprea
Ion Druță
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursurile declarate de către Siminica Gheorghe și Ministerul
Finanțelor al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Siminica Gheorghe
împotriva Secției Financiare Hîncești și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu
privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2013, prin care a fost
respins apelul declarat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, admis
apelul declarat de către Siminica Gheorghe, casată hotărârea Judecătoriei Hîncești din
18 iunie 2012, în partea respingerii cerințelor cu privire la repararea prejudiciului
material și emisă în această parte o nouă hotărîre cu privire la admiterea cerințelor
parțial, în rest hotărîrea a fost menținută,

c o n s t a t ă

La 16 mai 2011, Siminica Gheorghe a depus o cerere de chemare în judecată
împotriva Secției Financiare Hîncești cu privire la repararea prejudiciului material și
moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că prin sentința judecătoriei
raionului Cotovsc din 26 februarie 1982, a fost recunoscut vinovat și condamnat în
baza art. 77 alin. (1) al Codului de Penal RSSM la 2 ani 6 luni închisoare, cu
executarea pedepsei în colonie de corectare prin muncă cu regim comun.

Susține că la momentul arestării era la muncă, ca angajat al unei întreprinderi
de construcții cu scopul de a munci și a primi o locuință.

Mai invocă că în colonie, unde î-și ispășea pedeapsa, a fost plasat într-o celulă
cu persoane care au fost condamnate pentru săvârșirea crimelor grave, era înjosit
din motivul că era credincios, în adresa lui se adresau cu cuvinte injurioase, iar în
listele deținuților numele său era marcat cu roșu și era pus la cele mai grele munci.

Afirmă că din cauza condamnării, a fost lipsit de posibilitatea de a primi
spațiul locativ, iar după eliberarea din detenție a fost pus la o evidență specială de
către CGB și urmărit numai din motivul că era martorul lui Iehova, motiv din care a
fost nevoit să părăsească țara.

Indică că doar în anul 1988 a revenit în țară, fiind lipsit de toate, și-a pierdut sănătatea, locul de muncă și posibilitatea de a-și termina studiile.

În drept î-și întemeiază acțiunea pe dispozițiile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de cercetare penală și de anchetă preliminară, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești din 25 februarie 1998 și dispozițiile art. 1422 Cod civil.

Solicită încasarea din contul bugetului de stat al Republicii Moldova în beneficiul său a sumei de 5000000 lei în scopul reparării prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de cercetare penală, procuratură și judecătorești și suma de 500000 lei ce constituie echivalentul prejudiciului moral cauzat prin aceleași acțiuni ilicite.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești din 04 august 2011, a fost respins demersul Direcției Generale Finanțe cu privire la atragerea în proces în calitate pîrît a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2011, a fost admis recursul Consiliului raional Hîncești, casată încheierea primei instanțe și emisă o nouă încheiere cu privire la atragerea în proces în calitate de copîrît a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova. Totodată cauza a fost remisă în prima instanță spre examinare în fond.

Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești din 18 iunie 2012, acțiunea a fost admisă parțial fiind încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Siminica Gheorghe prejudiciul moral în mărime de 50 000 lei, în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 13 decembrie 2012, au fost respinse apelurile declarate de către Siminica Gheorghe și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiției din 10 iulie 2013, au fost admise recursurile declarate de către Coșleț Petru în interesele lui Siminica Gheorghe și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova casată decizia instanței de apel și restituită pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2013, a fost respins apelul declarat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, admis apelul declarat de către Siminica Gheorghe, casată hotărârea primei instanțe în partea respingerii cerințelor cu privire la repararea prejudiciului material și emisă în această parte o nouă hotărâre prin care cerințele au fost admise parțial și încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM în beneficiul lui Siminica Gheorghe, întru compensarea prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, suma de 86502 lei, în rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 13 februarie 2013, Siminica Gheorghe a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe în partea respingerii cerințelor cu privire la repararea prejudiciului moral, cu emiterea în partea dată a unei noi hotărîri de admiterea cerințelor integral.

În motivarea recursului recurentul Siminica Gheorghe a invocat că în cadrul examinării cauzei a prezentat probe incontestabile prin care a demonstrat că a suportat suferințe enorme ca urmare a condamnării ilegale pe un termen de 30 de luni.

Astfel, la emiterea hotărîrii instanțele judecătorești urmau să țină con de art. 1 al Declarației Universale a drepturilor omului, art. 16 alin. (2) al Constituției RM și art. 22 CPC și să încaseze în beneficiul său un prejudiciu moral echitabil.

Susține că în cadrul examinării cauzei în instanța de apel a prezentat instanței două decizii irevocabile ale Curții Supreme de Justiție unde în cazuri analogice pentru un termen de detenție mai mic decît cel pentru care a fost condamnat el a fost acordat cu titlu de prejudiciu moral sume cu mult mai mari, însă instanța nu a dat nici o apreciere acestor probe și nu a indicat din ce motiv în cazul său s-a acordat o sumă diminuată cu titlu de prejudiciu moral.

Consideră că prin hotărîrile emise instanțele au încălcat principiul egalității în fața legii și l-au tratat în mod discriminatoriu în comparație cu alți cetățeni ai Republicii Moldova încălcîndu-i astfel dreptul la un proces echitabil.

La 25 februarie 2014, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului a invocat că în cadrul examinării cauzei, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, pe care prima instanță și instanța de apel le consideră constatate, iar normele de drept material și procedural au fost aplicate și interpretate eronat.

Menționează recurentul că instanțele ierarhic inferioare au încălcat normele de drept procedural prevăzute de alin. 1), lit. (c) al art. 185 din CPC și în faza de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare nu au soluționat problema intervenirii în proces a coreclamanților, copîrîților și intervenienților.

Susține că Ministerul Finanțelor al RM sau, după caz, autoritățile administrației publice locale, după repararea, din contul bugetului respectiv, a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite comise de organele de urmărire penală, de procuratură sau de instanțele judecătorești, vor sesiza Procuratura Generală a RM în vederea stabilirii faptului dacă pot fi calificate drept infrațiuni acțiunile sau inacțiunile persoanei (persoanelor) cu funcție de răspundere sau ale altor persoane care au cauzat prejudiciul material și moral.

Totodată, potrivit alin. (2) al art. 69 CPC, în caz de examinare a pricinii fără ca partea interesată să atragă în proces intervenientul accesoriu, faptele și raporturile juridice stabilite prin hotărîre judecătorească irevocabilă nu au efecte juridice la examinarea acțiunii de regres depuse împotriva intervenientului.

Consideră că prin neintroducerea, în calitate de intervenient accesoriu, a organului de drept care a înaintat învinuirea intimatului, a lipsit neîntemeiat Ministerul Finanțelor al RM de a sesiza Procuratura Generală a RM în vederea stabilirii persoanelor vinovate de prejudicierea bugetului de stat.

Mai invocă recurentul că instanțele ierarhic inferioare dispunînd încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor a prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei au interpretat eronat dispozițiile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 și nu au luat în considerație faptul, că statul în persoana Ministerului Finanțelor al RM poate fi obligat să repare prejudiciul cauzat numai în cazurile expres prevăzute de lege, adică potrivit art.1405 din Codul Civil și art.6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești.

Astfel, potrivit art.1405 din Codul Civil, este reparabil din contul statului prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului și a muncii neremunerate în folosul comunității.

La rîndul său, cazurile exhaustive de reparare a prejudiciului cauzat sunt prevăzute și în art.6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, la lit. a), b).

Consideră că instanțele judecătorești eronat au aplicat art. 6 lit. a), b) din Legea menționată, la emiterea hotărârii contestate și nu au luat în considerare faptul că în privința lui Siminica Gheorghe nu există o sentință de achitare, or, după cum este constatat, procesul penal în privința reclamantului a fost încetat în temeiul art. 391 alin.(1) pct.6 Cod de procedură penală pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală care de altfel nu acordă dreptul la repararea prejudiciului moral, în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Susține recurentul Ministerul Finanțelor al RM că cerințele înaintate de Siminica Gheorghe nu cad sub incidența prevederilor art. 6 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care stipulează expres în ce cazuri apare dreptul la repararea prejudiciului.

Mai invocă recurentul că Siminică Gheorghe prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 aprilie 2011 a fost reabilitat în baza Legii nr.1225 din 08 decembrie 1992, cu privire la reabilitarea victimelor represiunilor politice, iar conform art. 12 din Legea menționată, cetățenilor Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați li se restituie, la cererea lor sau a moștenitorilor lor, bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

Insistă recurentul că intimatul Siminică Gheorghe fiind reabilitat în baza Legii cu privire la reabilitarea victimelor represiunilor politice nu are dreptul la repararea prejudiciului moral.

Totodată, indică că Codul civil în redacția Legii din 06 iunie 2002, prevede posibilitatea recuperării prejudiciului moral în unele cazuri, însă acesta nu are caracter retroactiv, și prin urmare, nu poate fi aplicat situațiilor juridice ce țin de prejudiciului moral născute anterior intrării în vigoare a prezentului cod. În acest context, prevederile relevante ale legislației naționale, dar și Convențiile la care Republica Moldova este parte după 1992, nu recunosc sub nici o formă dreptul la repararea prejudiciului moral cauzat prin represiuni politice.

Susține că la încasarea prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei, prima instanță nu a ținut cont de prevederile nr. 1545 din 25 februarie 1998 prin care instanța urma să mențină echilibru între interesele individuale a persoanei și interesele generale a întregii societăți încălcînd principiul reparării echitabile și rezonabile a daunei morale.

Iar, la încasarea prejudiciului material instanța de apel a lăsat fără apreciere faptul că Siminică Gheorghe contrar prevederilor art. 22 CPC, nu a prezentat probe pertinente și veridice care să dovedească cu certitudine faptul că anume din motivul atragerii la răspundere penală, a fost lipsit de posibilitatea de a activa la întreprinderea de construcție, iar conform jurisprudenței CEDO, dacă o probă nu este suficient de concludentă, constatarea trebuie îndreptată împotriva părții care a avut sarcina de a dovedi un fapt, dar nu a făcut acest lucru.

Consideră că pretențiile înaintate cu privire la repararea prejudiciului material și admise în parte de către instanța de apel sunt neîntemeiate, deoarece contrar prevederilor art. 118 al. (1) CPC, nu a fost dovedit cu probe incontestabile și pertinente.

La 10 martie 2014, Siminica Gheorghe a depus o cerere de concretizare a recursului solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerințelor cu emiterea unei noi hotărâri în această parte, prin care să fie încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova prejudiciul material în mărime de 500 000 lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei.

În motivarea recursului suplimentar a invocat că instanța de apel dispunând încasarea prejudiciului material și referindu-se în acest sens la normă de drept material la art. 8 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, era obligată să aplice și coeficientul inflației.

Invocă că potrivit certificatului nr. 18-28/12 din 24 ianuarie 2014 eliberat de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, pentru perioada ianuarie 1991 - decembrie 2013 rata inflației a constituit 2 293 329,1 %.

Iar avînd în vedere faptul, că în anul 1993 a fost introdusă valuta națională - leul moldovenesc, iar rubla sovietică și cuponul moldovenesc s-au denominat de 1000 ori, calculele coeficientului inflației pentru suma de 86 502 lei, pentru perioada: ianuarie 1991 - decembrie 2013, constituie: $86\,502,00 \text{ lei} : 1000 \text{ ori} = 86,5 \text{ lei}$; $(86,5 \text{ lei} \times 2\,293\,329,1 \%) : 100 \% = 1\,983\,729,67 \text{ lei}$.

Prin urmare, suma compensației alcătuită din coeficientul inflației pentru perioada anilor ianuarie 1991 - decembrie 2013 (pentru un salariu de 170,55 ruble sovietice) constituie 1 983 729 (unu milion nouă sute optzeci și trei mii șapte sute douăzeci și nouă) lei 67 bani.

Susține că în suma solicitată de 500 000 lei cu titlu de prejudiciu material intra și coeficientul inflației, el acceptînd să i se acorde cu titlu de prejudiciu material și o sumă de 4 ori mai mică, decît cea ce i se cuvine, însă, instanțele ierarhic inferioare au încasat doar salariul, fapt cu care nu este de acord.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel din 07 noiembrie 2013, a fost expediată în adresa părților la data de 30 decembrie 2013, fapt ce se confirmă prin scrisoare de însoțire ce se conține în materialele cauzei (f.d. 197).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții Siminica Gheorghe și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la data de 13 februarie 2014 și respectiv la 25 februarie 2014, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de către Siminica Gheorghe, de a admite recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al RM, a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea admiterii cerințelor cu privire la încasarea prejudiciului moral și de a emite în partea dată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din materialele dosarului rezultă că prin sentința Judecătoriei raionului Cotovsc al RSSM din 26 februarie 1982, Siminica Gheorghe, a fost condamnat în temeiul art. 77 alin.(1) Cod penal, la 2 ani 6 luni privațiune de libertate, cu ispășirea pedepsei în colonie de corectare prin muncă cu regim comun. Termenul de ispășire a pedepsei a fost calculat începând cu data de 21 februarie 1982, data la care Siminica Gheorghe a fost arestat.

Tot actele cauzei atestă că prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 19 aprilie 2011, a fost admis recursul în anulare declarat de Procurorul General Adjunct, casată sentința Judecătoriei raionului Cotovsc din 26 februarie 1982, privind condamnarea lui Siminica Gheorghe în baza art. 77 alin.(1) Cod penal, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală, și s-a dispus reabilitarea lui Siminica Gheorghe (f.d, 2-4).

Conform art.1 Legea nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, cu modificările ulterioare, represiune politică se consideră curmarea de vieți omenești, măsurile de constrângere întreprinse de către stat față de cetățeni din motive politice, naționale, religioase sau sociale sub formă de privațiune de libertate, deportare, exilare, trimitere la muncă silnică în condiții de limitare a libertății, expulzare din țară și lipsire de cetățenie, expropriere, internare forțată în instituții de psihiatrie, sub altă formă de limitare a drepturilor și libertăților persoanelor declarate periculoase din punct de vedere social pentru stat sau pentru regimul politic, realizate în baza deciziilor organelor de stat administrative, judiciare și extrajudiciare.

Articolul 3 lit. a) aceiași Lege prevede că, sînt declarate nevinovate și urmează a fi reabilite în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul lor de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și cetățenii Republicii Moldova, supuși represiunilor politice pe teritoriul altui stat supuse represiunilor în baza deciziilor organelor de stat judiciare sau extrajudiciare (VCK, GPU – OGPU, NKVD, MGB, KGB, procuraturile și colegiile lor, „dvoiki”, „troiki”, „consfătuiri speciale”, alte organe cu funcții analoage) pentru „activitate contrarevoluționară”, „trădare de patrie”, „Răspîndirea unor scorniri calomnioase ce discreditează orînduirea sovietică de stat și obștească”, pentru alte „Crime de stat”, pentru „încălcarea legilor și regulilor cu privire la separarea bisericii de stat și a școlii de biserică”, „atentarea sub formă de îndeplinire a ritualurilor religioase la persoana și la drepturile cetățenilor”.

După cum rezultă din conținutul sentinței Judecătoriei Cotovsc a RSSM din 26 februarie 2002, Siminica Gheorghe a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 77 alin.(1) Cod Penal (în redacția legii din 24 martie 1961) și anume pentru eschivarea din motivele religioase de la înrolare în rîndurile armatei roșii.

Iar prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 aprilie 2011, sentința enunțată a fost casată, cu încetarea procesului penal în privința lui Siminica Gheorghe și dispusă reabilitarea acestuia.

Sub acest aspect este evident că Șiminica Gheorghe a fost condamnat la privațiune de libertate pentru motive politice, respectiv litigiului în speță urmează a fi aplicate prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225 din 08 decembrie 1992 și nu prevederile Legii nr. 1545 – XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în baza cărei î-și întemeiază pretențiile recurentul, Siminica Gheorghe.

Astfel, conform art.8 alin.(2) Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, persoanele reabilite anterior beneficiază de toate drepturile prevăzute de prezenta lege.

Articolele 13, 17 aceiași Lege prevăd dreptul victimelor represiunilor politice la repararea prejudiciului material și restabilirea pe cale judiciară a vechimii în muncă în specialitate, inclusiv activitatea științifică și pedagogică, pentru toată perioada lipsei forțate de la lucru sau studii.

Raportînd prevederile legale enunțate la situația din speță, instanța de recurs constată drept corectă mențiunea instanței de apel cu referire la faptul că Siminica Gheorghe, ca persoana condamnată ilegal și reabilitată, este în drept să pretindă la repararea din contul statului a prejudiciului material, inclusiv a salariului de care a fost privat în urma acțiunilor ilicite, pe toată perioada aflării lui în detenție.

De altfel, din carnetul de muncă a lui Siminica Gheorghe, rezultă că la momentul arestării, și anume la situația din 21 ianuarie 1982, ultimul activa în cadrul Sectorului nr. 1 Chișinău al Direcției în Construcții „Stroitermoizoleația”.

Însă, din motivul că Întreprinderea pentru lucrări speciale de construcții-montaj „Izotermocon” SA (succesor în drepturi a întreprinderii în construcții „Stroitermoizoleația”) nu activează (f.d. 125) și imposibilității prezentării datelor despre salariul a lui Siminica Gheorghe la data concedierii, justificat instanța de apel a calculat salariul de care a fost privat acesta, în urma condamnării ilegale la 2 ani și 6 luni privațiune de libertate, ținînd cont de salariul mediu pe țară în anul respectiv de 170,55 ruble, acceptînd formula de calcul propusă de Siminica Gheorghe în cererea de apel (f.d. 58-95).

În această ordine de idei, instanța de recurs găsește drept întemeiată soluția instanței de apel cu privire la încasarea prejudiciului material suportat de Siminica Gheorghe, ce constă din salariul neachitat pe perioada detenției în sumă totală de 86 502 lei.

Totodată, instanța de recurs consideră ca greșită soluția instanțelor judecătorești, referitor la admiterea pretenției lui Siminica Gheorghe cu privire la repararea prejudiciului moral, pe motiv că acest capăt de cerere este neîntemeiat.

La acest capitol, instanța de recurs reține prevederile art. 1 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, publicată în Monitorul Oficial la 04 iunie 1998, care indică că prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și administrative de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Conform art. 76 Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

Conform art. 46 al. (1) al Legii privind actele legislative nr. 780 din 27 decembrie 2001, actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.

Reieșind din conținutul art. 21 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prezenta lege intră în vigoare la data publicării, deci la 04 iunie 1998.

Conform Hotărîrii Curții Constituționale nr. 32 din 29 octombrie 1998 privind interpretarea art. 76 din Constituția Republicii Moldova „intrarea în vigoare a legii”, aplicarea legii comportă dimensiuni spațiale și temporale, care implică producerea efectelor juridice în anumite limite spațiale și intervale de timp. Efectul legii în timp este ghidat de principiul activității legii, potrivit căruia legea se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare, are eficiență deplină și continuă din momentul intrării în vigoare și pînă la abrogarea ei. Legea nu se aplică faptelor săvîrșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are efect retroactiv. Ea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut.

Respectiv, Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 nu este aplicabilă raporturilor de drept apărute în anii 1982, lipsind astfel cadrul legal litigiului dat.

La acest capitol se mai reține și faptul că prejudiciul moral poate fi reparat indiferent de existența și întinderea prejudiciului material, cu condiția că prejudiciul moral să fie expres prevăzut de lege.

Însă nici Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, nu a reglementat dreptul acestor persoane, ca victime ale represiunilor politice la recuperarea prejudiciului moral. Trimiterile instanței de apel la dispozițiile Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este inadmisibilă și esențial ilegală, în condițiile în care există dispoziții legale exprese, aplicabile reparării prejudiciului moral și anume în cazurile expres prevăzute de legiuitor.

Nu sunt aplicabile nici prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a unor protocoale adiționale la această convenție, care a fost ratificată prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1298 din 24 iulie 1997 și care a intrat în vigoare la data publicării, deci ulterior raporturilor de drept litigioase.

În aceste condiții, instanța de recurs remarcă că, nu se mai poate face discuții asupra recuperării prejudiciului moral stabilit ilegal de instanțele inferioare și pus în sarcina pîrîtului-recurentului atîta timp cît, reclamantul-recurentul nu se afla în una din situațiile expres reglementate de lege care să-i confere dreptul la compensarea prejudiciului moral cauzat în rezultatul represiunilor politice.

Urmare celor menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că la caz, astfel cum rezultă din expunerea rezumată a situației de fapt și cum urmează din materialele cauzei, pentru acțiunile Statului exsovietic din perioada anilor 1949-1989, jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, nu era obligatorie pentru instanțele naționale, iar legislația națională

din acea perioadă nu prevedea posibilitatea reparării prejudiciului moral, dispozițiile CEDO fiind aplicabile din 12 septembrie 1997.

În asemenea împrejurări, instanța de recurs consideră că cerința lui Siminica Gheorghe cu privire la repararea prejudiciului moral urmează a fi respinsă.

Distinct de cele expuse și având în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanțele de judecată ierarhic inferioare și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Siminica Gheorghe urmează a fi respins, iar recursul Ministerului Finanțelor al RM urmează a fi admis cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea admiterii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral și a emite în partea dată o nouă hotărâre cu privire la respingerea acestui capăt de cerere, în rest menținând decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și b) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se respinge recursul declarat de Siminica Gheorghe

Se admite recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Se casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2013 și hotărârea Judecătoriei Hîncești din 18 iunie 2012 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Siminica Gheorghe împotriva Secției Financiare Hîncești și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, în partea ce ține de încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Siminica Gheorghe a sumei de 50000 (cinczeci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral și se emite în partea dată o nouă hotărâre prin care:

Se respinge cerința lui Siminica Gheorghe împotriva Secției Financiare Hîncești și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral.

În rest decizia Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2013 se menține.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Iuliana Oprea

Ion Druță

Tamara Chișca-Doneva